

INKOMENSPOLITIEK

De inkomenspolitiek kan een belangrijk **instrument** zijn om

- a) inflatie te bestrijden
- b) het concurrentievermogen van onze bedrijven te herstellen
- c) te zorgen voor een inkomensherverdeling

Het inkomensbeleid van onze regering

is gericht op **loonmatiging** en het varen van een **Europese middenkoers**, d.w.z. dat de lonen in ons land niet sterker mogen stijgen dan bij onze belangrijkste handelspartners (Duitsland, Frankrijk en Nederland, onze 3 buurlanden). De Centrale Raad voor het Bedrijfsleven onderzoekt de loonstijgingen en adviseert de regering. De regering heeft met de 'Wet op het behoud van het concurrentievermogen' altijd de macht om in de loonevolutie in te grijpen.

Onze inkomenspolitiek tracht al te sterke inkomensverhogingen te beletten, teneinde te vermijden dat door deze inkomensstijgingen de vraag en de productiekosten al te zeer zouden oplopen (wat nadelig is voor het concurrentievermogen van binnenlandse bedrijven) en de geldhoeveelheid al te zeer zou vermeerderen (dit zou inflatie aanwakkeren).

Men kan echter bezwaarlijk alleen aan de loontrekkenden vragen hun looneisen te matigen, indien men ook de vermeerdering van de andere inkomenscategorieën (zelfstandigen, roerende en onroerende inkomsten) niet binnen bepaalde grenzen houdt. Maar dat laatste is moeilijk te realiseren. Verklaar.

Leidraad bij een loonmatiging is dat de loonstijgingen de productiviteit niet zouden overtreffen. In dat geval zal die loonsverhoging niet tot inflatie leiden. De moeilijkheid is echter dat de productiviteit van bedrijf tot bedrijf verschilt, en moeilijk te meten is.

*Daarom pleit André Leysen bv. voor een andere soort beloning nl. een **arbeidsdividend** (of winstdeelneming). Het arbeidsdividend is afhankelijk van de winst, en maakt de onderneming meer flexibel. Als het met het bedrijf slecht gaat en er is geen loonflexibiliteit, zal de tewerkstelling daar direct onder lijden.*

Overzicht loonmatigingsmaatregelen sinds 1982 (België stond aan de rand van de afgrond) in ons land

- Als begeleidende maatregel bij de devaluatie van 22/2/82 werden de **lonen bevroren**, om te beletten dat voordelen van de devaluatie door loonstijgingen onmiddellijk zouden teniet gedaan worden. De lonen mochten niet stijgen en werden daarom **ontkoppeld aan de index**.

Door een **loonstop** stabiliseert men de productiekosten, wat vooral belangrijk is bij kosteninflatie. Een loonstop stuit meestal op sterke sociale weerstand.

- Daarna gebruikte de regering het systeem van **centen in plaats van procenten**: als de index de spilindex overschreed werden de lonen verhoogd met 12,5 EUR i.p.v. procentueel.
- In 1984, '85 en '86 werd telkens een **indexsprong** toegepast. De eerste indexaanpassing werd jaarlijks overgeslagen.
- Nu gebruikt men een **vertraagde indexkoppeling**. In plaats van het maandelijks indexcijfer gebruikt men het gemiddelde van de laatste 4 maandcijfers voor de toepassing van de indexkoppeling.
- Tevens werd de **gezondheidsindex** ingevoerd, d.i. een indexcijfer dat geen rekening houdt met de prijsevolutie van ongezonde producten zoals sigaretten, alcohol en petroleumproducten.
- In '95 en '96 mochten de lonen niet meer stijgen dan de index.

Voor 1997 en '98 legde de regering een **loonnorm** op: de lonen mochten tijdens die 2 jaren samen maximaal met 6,1% stijgen, in 1999 en 2000 met 5,9%, in 2001 en 2002 werd de loonnorm vastgelegd op 6,4%, telkens inclusief indexering.

Voordelen van een loonmatiging (neo-liberale theorie)

Door een loonmatiging zullen de kosten verlagen zowel voor de bedrijven als voor de overheid.

- Door de lagere kosten voor de bedrijven zal hun internationale concurrentiepositie verbeteren, waardoor de export en hun omzet zal stijgen. Bijgevolg zal de handelsbalans verbeteren.
- De bedrijven zullen ook meer winst maken; hierdoor zullen de investeringen toenemen, de arbeidsproductiviteit en de werkgelegenheid zal stijgen. Dit zal een gunstige weerslag hebben op de begroting.
- Door de loonmatiging zal de overheid minder lonen moeten betalen aan haar personeel en zal het begrotingstekort verminderen.

Maak hiervan een schematische voorstelling.

Nadelen van een loonmatiging

1. Een koopkrachtvermindering treft op de eerste plaats de **binnenlandse productie**. De binnenlandse vraag vermindert en de werkloosheid stijgt. Hierdoor vallen de investeringen terug en stijgt het overheidstekort. Van de 10 arbeiders werken er 3 voor de export. Dat betekent dat er toch nog altijd 7 op tien voor de binnenlandse markt presteren.
2. Loonmatiging **treft enkel de loon- en weddetrekkenden**. Ze is oneerlijk tegenover andere bevolkingscategorieën, zoals zelfstandigen, vrije beroepen, renteniers.

Argument

Niet de hoge loonkosten maar de hoge intrestvoeten vernietigen arbeidsplaatsen. Ze maken risicoloze beleggingen interessant en risicodragend kapitaal onaantrekkelijk. Bespreek.

Noot: Loonkosten zijn geen loon

	<i>arbeider</i>	<i>boekhouder</i>	<i>meestergast</i>	<i>bediende</i>	<i>directeur</i>
<i>loonkosten</i>	39.638	39.156	43.271	46.742	128.844
<i>patronale bijdragen</i>	9.953	10.139	11.217	12.655	33.404
<i>bruto-jaarwedde</i>	29.698	29.004	32.053	34.085	95.439
<i>netto-jaarwedde</i>	18.394	19.137	20.352	21.269	42.613
<i>% netto tov bruto</i>	67%	66%	63%	62%	44%
<i>% netto tov loonkosten</i>	49%	48%	47%	45%	33%

GvA-infografiek A Lefevere

Statistische gegevens: personele inkomensverdeling

Concentratiecurve van Lorenz

Zijn de inkomens gelijk of ongelijk verdeeld tussen de gezinnen?

Inkomens-klasse X 1000 EUR		AANTAL AANGIFTEN	BELASTBAAR INKOMEN	% AANTAL AANGIFTEN	% BELASTBAAR INKOMEN	% GECUMULEERD AANTAL AANGIFTEN	GECUMULEERD BESCHIKBAAR INKOMEN
	-2,479	200.941	211.688,68	4,9%	0,3%		
2,479	3,718	71.502	222.943,04	1,7%	0,3%		
3,718	4,958	85.920	374.386,15	2,1%	0,5%		
4,958	6,197	106.122	594.198,30	2,6%	0,8%		
6,197	7,437	129.150	883.185,13	3,1%	1,2%		
7,437	8,676	181.934	1.469.316,98	4,4%	2,0%		
8,676	9,916	267.422	2.494.781,47	6,5%	3,4%		
9,916	11,155	276.002	2.908.570,15	6,7%	3,9%		
11,155	12,395	276.779	3.257.771,19	6,7%	4,4%		
12,395	13,634	262.201	3.410.332,08	6,4%	4,6%		
13,634	14,874	240.339	3.423.710,05	5,8%	4,6%		
14,874	16,113	212.748	3.292.991,78	5,2%	4,4%		
16,113	17,353	185.100	3.094.559,75	4,5%	4,2%		
17,353	18,592	164.722	2.958.224,19	4,0%	4,0%		
18,592	19,831	148.514	2.851.475,64	3,6%	3,8%		
19,831	21,071	134.513	2.749.690,68	3,3%	3,7%		
21,071	22,310	122.830	2.663.204,67	3,0%	3,6%		
22,310	23,550	112.587	2.580.676,28	2,7%	3,5%		
23,550	24,789	102.883	2.485.654,67	2,5%	3,4%		
24,789	30,987	364.713	10.053.401,79	8,9%	13,6%		
30,987	37,184	193.916	6.549.430,37	4,7%	8,8%		
37,184	49,579	167.743	7.081.138,33	4,1%	9,6%		
49,579	74,368	77.324	4.518.514,50	1,9%	6,1%		
meer dan	74,368	32.189	4.003.689,13	0,8%	5,4%		
TOTAAL		4.118.094	74.133.534,99	100,0%	100,0%		

De Lorenz-curve geeft hierop een antwoord.

Stel de gecumuleerde cijfers voor op een grafiek.

Zet op de verticale as de inkomens, op de horizontale as de gezinnen.

Maak op dezelfde grafiek een grafische voorstelling van een volledig gelijke en van een volledig ongelijke inkomensverdeling. Welke besluit kan je trekken?

Wiskundig

De ongelijkheid kan ook uitgedrukt worden in een coëfficiënt.

$$c = \frac{\sum (b_i - y_i)}{3 \sum b_i}$$

Bij een gelijke verdeling is $c = 0$. Bij een volledig ongelijke verdeling is $c = 1$.

Besluit: Des te groter de concentratiecoëfficiënt is, des te ongelijker is de inkomensverdeling.

Staafdiagram

We kunnen ook een frequentieverdeling maken. Aan de hand van de absolute cijfers kunnen we een staafdiagram tekenen met op de verticale as het aantal gezinnen, en op de horizontale as de inkomensklassen. Maak een staafdiagram met de gegevens.

Welke conclusies kan je hieruit trekken? We constateren een grote concentratie rond EUR en een rechtse scheefheid of een rechtse uitloper.

Lees: Eén tiende van de bevolking bezit helft van de vermogens. GvA 7/10/98

Het gemiddeld netto belastbaar inkomen per inwoner bedroeg in Vlaanderen in 1999 €11.250. In Wallonië was dat € 9.870, in Brussel 9.720.

Het gemiddeld inkomen in België bedroeg €10.660, de mediaan € 9 000. Wat kunnen we daaruit besluiten?

Verklaring inkomensongelijkheid

Hoe komt het dat de inkomens bij ons zo ongelijk verdeeld zijn.?

1. Inkomensvormende eigenschappen zijn ongelijk verdeeld. Verklaar.
 - Ambitie, intelligentie, karakter, doorzettingsvermogen
 - Gevolgd onderwijs
2. Invloed van het milieu waarin men opgroeit. Rijkdom schept rijkdom. De groeikansen van het inkomen zijn evenredig met het inkomen zelf. Verklaar. Mattheus-effect: wie heeft zal gegeven worden, wie niet heeft zal ontnomen worden.
3. Discriminatie. Verklaar.
 - Vrouwen
 - Gastarbeiders

Hoe verklaar je de nog meer ongelijke inkomensverdeling in ontwikkelingslanden? Welke gevolgen heeft een grotere economische groei op deze ongelijke verdeling?

Het herverdelingsbeleid van de overheid

Wat doet de overheid in ons land om de inkomens te herverdelen?

Zij zorgt voor een secundaire en tertiaire inkomensverdeling. Leg uit.

Waar komen de middelen vandaan om deze inkomenstransfers te financieren?

Besluit:

Normen voor een ideale inkomensverdeling

Wat is volgens u een ideale inkomensverdeling?

- iedereen een gelijk inkomen?
- een minimuminkomen volgens levensnoodzakelijke behoeften?
- een inkomen volgens verdiensten?
- gelijk inkomen voor gelijk werk?
- beperkte loonverschillen?

Moet de overheid tussenkomen in de inkomensverdeling?

Moeten socialezekerheidsuitkeringen gebaseerd worden op de bijdragen die men betaald heeft (verzekeringsprincipes) of op de werkelijke sociale behoeften (solidariteitsprincipes)?